

APSTIPRINU
Valsts tiesu medicīnas
ekspertīzes centra direktora p.i.
(paraksts)* Inga Martinova
01.07.2022

Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrs

2021. GADA PUBLISKAIS PĀRSKATS

RĪGĀ 2022

* PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Saturs

1. PAMATINFORMĀCIJA	5
1.1. MĒRĶI UN TO IZPILDE	7
1.2. PĀRSKATA GADĀ NOTIKUŠĀS BŪTISKĀS PĀRMAIŅAS	7
2. DARBĪBAS REZULTĀTI	10
2.1. DZĪVO PERSONU TIESU MEDICĪNISKĀS EKSPERTĪZES UN IZPĒTES	12
2.2. MIRUŠO TIESU MEDICĪNISKĀS EKSPERTĪZES UN IZPĒTES	15
2.3. KOMISIJAS TIESU MEDICĪNAS EKSPERTĪZES	18
2.4. CENTRA LABORATORIJĀS VEIKTĀS EKSPERTĪZES UN IZPĒTES	19
2.5. LATVIJAS AUDU BANKAS NODAĻA	21
2.6. ZINĀTNISKI METODISKĀ PADOME	22
3. PROGRAMMAS VALSTS BUDŽETA LĪDZEKĻU IZLIETOJUMA EFEKTIVĪTES IZVĒRTĒJUMS	24
4. UZLABOJUMI PAKALPOJUMU KVALITĀTES UN IESTĀDES ADMINISTRĒŠANAI	26
5. PERSONĀLS	28
6. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU	30
7. STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA	32
8. PLĀNOTIE PASĀKUMI 2022. GADĀ	32

Pārskatā lietotie saīsinājumi

BMLA - Baltijas tiesu medicīnas asociācija
Centrs - Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrs
DNS - Dezoksiribonukleīnskābe
EEZ - Eiropas ekonomiskā zona
ERAF - Eiropas Reģionālais attīstības fonds
ESF - Eiropas Sociālais fonds
IKT - Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas
KPL - Kriminālprocesa likums
LABN - Centra Latvijas audu bankas nodaļa
LATAK - Latvijas nacionālais akreditācijas birojs
LU - Latvijas universitāte
LVRTC - Valsts akciju sabiedrība "Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs"
RAKUS - Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca
RFSA - Rentgena fluorescentās spektrālās analīzes metode
RSU - Rīgas Stradiņa universitāte
SPKC - Slimību profilakses un kontroles centrs
TEP - Tiesu ekspertu padome
THL - Centra Tiesu histoloģijas laboratorija
TTL - Centra Tiesu toksikoloģijas laboratorija
TMĢSL - Centra Tiesu medicīnas ģenētikas un seroloģijas laboratorija
TMKL - Centra Tiesu medicīnas kriminālistikas laboratorija
TME - Tiesu medicīniskā ekspertīze
TMED – Centra Tiesu medicīnas ekspertīžu departaments
TMEIS - Tiesu medicīnas ekspertīžu informācijas sistēma
TMLD – Centra Tiesu medicīnas laboratoriju departaments
TSK - Toksikoloģijas un sepses klīnika
VARAM - Vides un reģionālās attīstības ministrija
VP – Valsts policija
VM – Veselības ministrija
ZMP – Centra Zinātniski metodiskā padome
ZVA - Zāļu valsts aģentūra

Priekšvārds

Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrs (Centrs) ir sagatavojis 2021. gada publisko pārskatu, kura mērķis ir informēt sabiedrību par iestādes darbības rezultātiem un piešķirto budžeta līdzekļu izmantošanu.

Publiskajā pārskatā atradīsiet faktus un skaitļus, kas raksturo tiesu medicīniskās un bioloģiskās ekspertīzes un izpētes, zinātnisko pētniecību un pēcdiploma izglītību tiesu medicīnas jomā un ārstniecības iestāžu nodrošināšanu ar audu transplantātiem.

Tiesu medicīniskās dzīvo personu un mirušo ekspertīzes veic tiesu medicīnas eksperti deviņās nodaļās, laboratoriskās izpētes un ekspertīzes – tiesu histoloģiskās, toksikoloģiskās, medicīniskās kriminālistikas, bioloģiskās seroloģijas un ģenētikas laboratorijās, savukārt Centra administrācija un tajā strādājošie dažādu jomu speciālisti ir tie, kuri stratēģiski plāno Centra darbu un sniedz atbalstu pamatfunkciju izpildē iesaistītām struktūrvienībām.

2021. gadā, neskatoties uz COVID-19 pandēmijas ietekmi, Centrā paveikti vairāki svarīgi un nozīmīgi darbi – pabeigts darbs pie ERAF projekta "Tiesu medicīnas ekspertīzes un izpētes procesu optimizācija un attīstība", kā ietvaros izstrādāta un ieviesta Tiesu medicīnas ekspertīžu informācijas sistēma (TMEIS); uzsākta un nodrošināta tiesu medicīnas ekspertu atzinumu elektroniska aprīte un izsniegšana ekspertīzes noteicējam; realizētas ERAF projekta "Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra ēkas Hipokrāta ielā 2 k-17, Rīgā energoefektivitātes paaugstināšana" aktivitātes; realizēts ekspertīzes procesā iesaistītā personāla kvalifikācijas paaugstināšanas pasākums 150 akadēmisko stundu apjomā, kas bija uzsākts 2020. gadā un pabeigts 2021. gadā, un notiek reizi 5 gados.

2021. gadā būtiskākie notikumi saistāmi ar tiesu medicīnisko ekspertīžu procesu un eksperta atzinumu pilnveidi kvalitātes uzlabošanai, kas tostarp realizēti sadarbībā ar Valsts policijas vadību un atbilstoši Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu nama ieteikumiem.

Paldies visiem Centra darbiniekiem, kas profesionāli un godprātīgi veikuši savus pienākumus sarežģītajā darbā.

Valsts tiesu medicīnas
ekspertīzes centra direktors

Egils Harasimjuks

1. PAMATINFORMĀCIJA

Centrs ir veselības ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kuras darbības mērķis ir tiesu medicīniskās ekspertīzes un izpētes nodrošināšana, ārstniecības iestāžu nodrošināšana ar audu transplantātiem, zinātniskās pētniecības veikšana un pēcdiploma izglītības organizēšana tiesu medicīnas jomā.

Centram ir sekojošas funkcijas:

1. veikt tiesu medicīniskās ekspertīzes;
2. organizēt zinātnisko darbu un pēcdiploma izglītību tiesu medicīnas jomā;
3. sniegt konsultatīvu palīdzību tiesu medicīnas jomā tiesībsardzības un ārstniecības iestādēm;
4. iespēju robežās nodrošināt ārstniecības iestādes ar audu transplantātiem.

Centra juridiskā un centrālā biroja adrese – Hipokrāta ielā 2 k-6, Rīgā, LV-1079, nodokļu maksātāja reģistrācijas Nr. 90000058752.

Hipokrāta ielā 2 k-6, Rīgā, LV-1079 atrodas Tanatoloģijas nodaļa un četras Centra laboratorijas: Tiesu medicīnas ģenētikas un seroloģijas laboratorija, Tiesu toksikoloģijas laboratorija, Tiesu medicīnas kriminālistikas laboratorija un Tiesu histoloģijas laboratorija.

Hipokrāta ielā 2 k-17, Rīgā, LV-1079 atrodas Centra Klīniskās tiesu medicīnas nodaļa.

Centram ir reģionālās nodaļas: Daugavpils, Rēzeknes, Valmieras, Jelgavas, Pļaviņu, Ventpils un Liepājas reģionālā nodaļa.

Centrs ir veselības ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas darbojas pamatojoties Ministru kabineta 2004. gada 7. septembra noteikumiem Nr. 776 “Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra nolikums”.

Centrs ir reģistrēts Ārstniecības iestāžu reģistrā ar kodu 0100-16001.

LATAK akreditētas:

- Tiesu medicīnas ģenētikas un seroloģijas laboratorija ”DNS genotipa noteikšana cilvēka bioloģiskajā materiālā” jomā,
- Tiesu toksikoloģijas laboratorija „Psihoaktīvo vielu identificēšana cilvēka bioloģiskajā materiālā un lietiskajos pierādījumos” jomā,
- Tiesu medicīnas kriminālistikas laboratorija “Rentgena fluorescentās spektrālās analīzes (RFSA) metode” jomā,
- Tiesu histoloģijas laboratorija “Autopsijā iegūto audu izmaiņu morfoloģiskās ainas noteikšana ar hematoksilīna - eozīna krāsošanas metodi” jomā.

Īstenotās budžeta programmas, apakšprogrammas:

- Specializētās veselības aprūpes nodrošināšana (Kods 39), apakšprogramma: Tiesu medicīniskā ekspertīze (Kods 0600);
- Medicīnas izglītība (Kods 02), apakšprogramma: Rezidentu apmācība (Kods 0400);

- Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu un pasākumu īstenošana (Kods 62), apakšprogramma: Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu veselības jomā īstenošana (2014-2020) (Kods 0800).

1.1. Mērķi un to izpilde

1. tabula

Centra mērķi 2021. gadam un to izpilde

Mērķi 2021. gadā	Izpilde
1. Nodrošināt uz attīstību vērstu, efektīvu iestādes funkciju veikšanu veselības aprūpes sistēmas reformas koncepcijas un Sabiedrības veselības pamatnostādņu 2021. - 2027.g. ietvarā, attīstot pamatprocesu veikspēju un kvalitāti, nodrošinot ERAF projekta "Tiesu medicīnas ekspertīzes un izpētes procesu optimizācija un attīstība" pabeigšanu un "Tiesu medicīnas ekspertīzes informācijas sistēmas" (TMEIS) ikdienas lietošanu	Izpildīts
2. Nodrošināt Centra personāla pietiekamību un profesionālo kvalifikāciju, un attīstīt zinātnisko potenciālu, t.sk. īstenojot starpresoru un starptautisko sadarbību un apmācot medicīnas studentus un tiesu medicīnas rezidentus.	Izpildīts

1.2. Pārskata gadā notikušās būtiskās pārmaiņas

2021. gadā Centrā veikti būtiski pasākumi nozīmīgākajās jomās:

1. Materiāli-tehniskās bāzes nodrošinājumā.
2. Pārvaldības sistēmas pilnveidē.
3. Tiešo funkciju kompetences apliecināšanā.

2021. gadā Centrs izstrādāja un iesniedza VM saskaņošanai "Centra darbības stratēģija 2022. gadam."

Tiesu medicīnisko izpēšu un ekspertīžu jomā būtiskākie notikumi saistāmi ar Tiesu medicīnas ekspertīžu informācijas sistēmas (TMEIS) ieviešanu un lietošanu, ekspertīžu kvalitātes nodrošināšanu, eksperta atzinumu, ekspertīžu metožu un metodiskās dokumentācijas pilnveidošanu.

Realizēts un noslēgts Centra stratēģijā noteiktais uzdevums: "1.4.2.11. Nodrošināt SAM 2.2.1. ERAF projekta "Tiesu medicīnas ekspertīzes un izpētes procesu optimizācija un attīstība" un ieviesta lietošanā Tiesu medicīnas ekspertīžu informācijas sistēma", TMEIS ieviesta produkcijas vidē un noslēgts līgums ar LVRTC par TMEIS izvietošanu datu centrā. Iniciēti priekšlikumi Digitālās transformācijas pamatnostādnēm 2021 - 2027, lai nodrošinātu TMEIS attīstību, piesaistot nepieciešamās investīcijas un iekļaujoties e-lietā.

Uzsākta un pakāpeniski 2021. gada laikā nodrošināta eksperta atzinumu parakstīšana ar eParakstu un nosūtīšana procesa virzītājam, izmantojot eAdresi.

Tieslietu ministrijas pamatbudžeta programmas "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskācijas fonds" ietvarā ir iegādātas TMĢSL un TTL vajadzībām nepieciešamās iekārtas, lai uzturētu un pilnveidotu Centra tehnoloģisko nodrošinājumu, veicot bioloģiski seroloģiskās un DNS izpētes, kā arī tiesu toksikoloģisko izpēšu realizācijai noziedzīgos

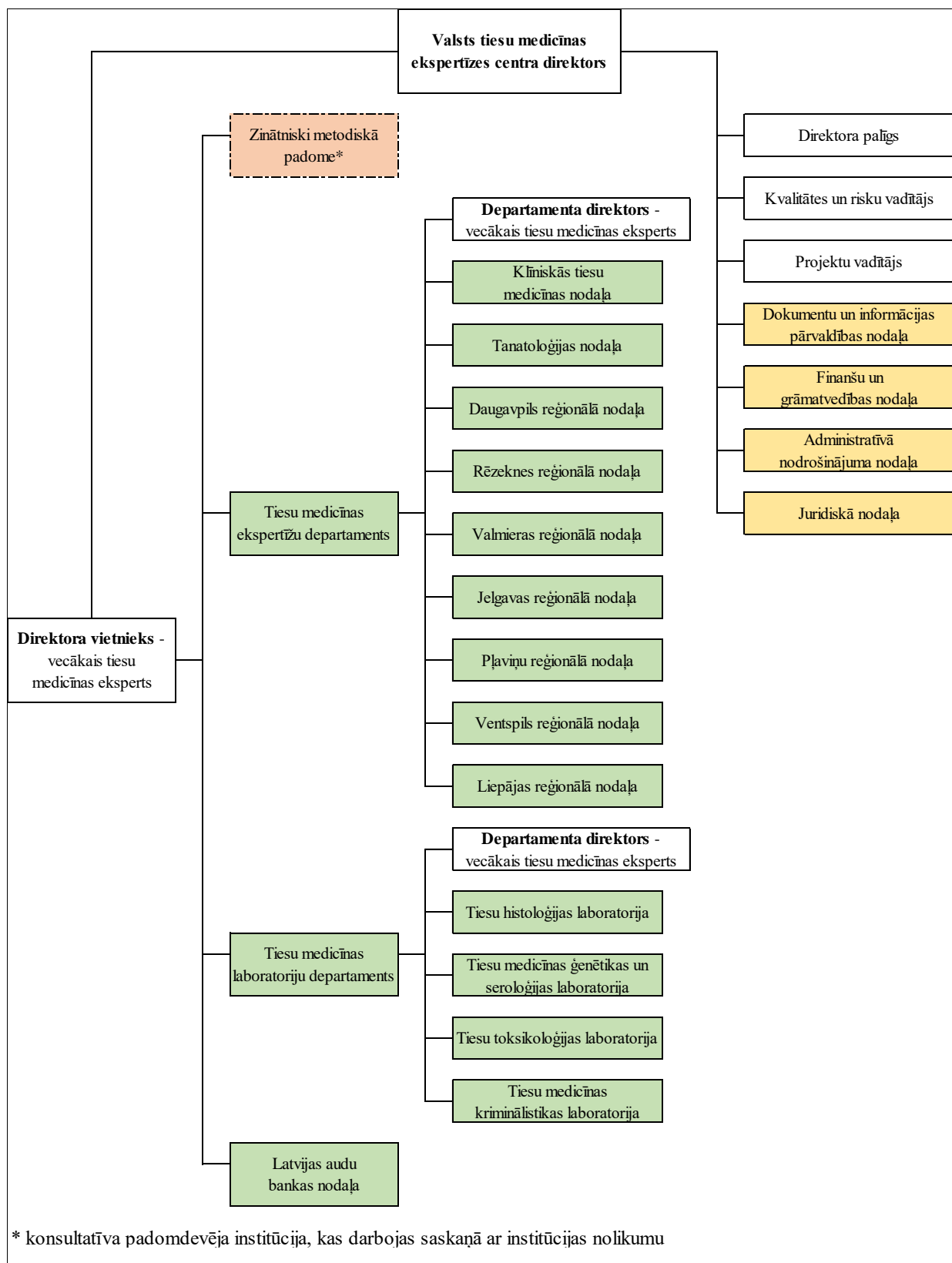
nodarījumos cietušo un aizdomās turēto personu tiesu medicīnisko ekspertīžu veikšanā saskaņā ar starptautiskajiem standartiem un labāko praksi.

Centra laboratorijās LATAK uzraudzības auditā apliecināta kompetence veikt testēšanu atbilstoši LVS EN ISO/IEC 17025:2017 "Testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju kompetences vispārīgās prasības" standarta prasībām.

2. tabula

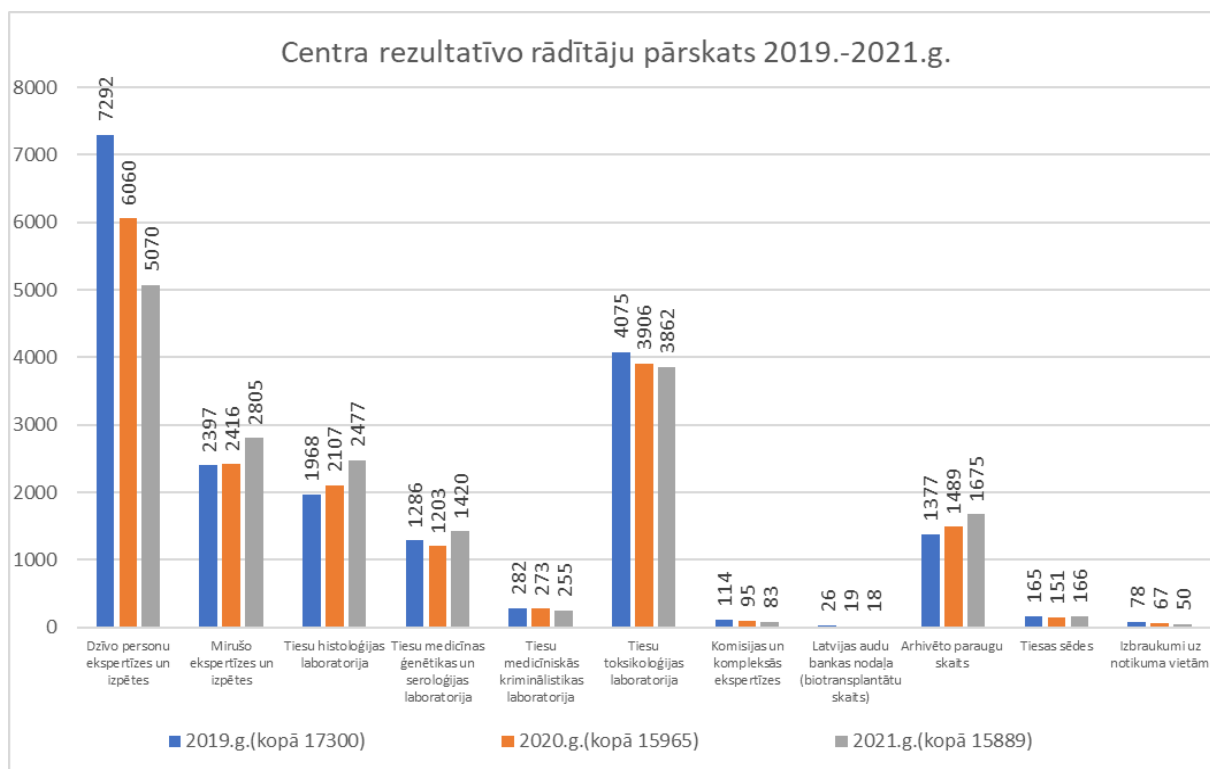
Akreditācijas sfēra Centra laboratorijās

Joma / laboratorija	Pielietotā metode (-es)
akreditācijas sfēras saglabāšana:	
DNS genotipa noteikšana cilvēka bioloģiskajā materiālā / TMĢSL	Cilvēka bioloģiskā materiāla DNS genotipa noteikšana, Nr.2-20/VTMEC-I/511, 3.versija, 25.07.2017.
psihoaktīvo vielu identificēšana bioloģiskajā materiālā un lietiskajos pierādījumos / TTL	Kanabinoīdu identificēšana biomateriālā, Nr.2-20/VTMEC-I/445 3.versija, 21.09.2015. Barbiturātu identificēšana biomateriālā, Nr.2-20/VTMEC-I/446, 3.versija, 21.09.2015. Opiātu identificēšana biomateriālā, Nr.2-20/VTMEC-I/447, 3. versija, 21.09.2015. Kokaīna identificēšana biomateriālā, Nr.2-20/VTMEC-I/448, 3. versija, 21.09.2015.
ķīmisko elementu (no Ca līdz U) noteikšana bioloģiskajos objektos un šķidrums / TMKL	Rentgena fluorescentās spektrālās analīzes (RFSA) metode, Nr.2-20/VTMEC-I/450, 3. versija, 21.09.2015.
autopsijā iegūto audu izmaiņu morfoloģiskās ainas noteikšana ar hematoksilīna - eozīna krāsošanas metodi / THL	Audu un orgānu krāsošana ar hematoksilīnu-eozīnu, 2-20/VTMEC-I/340, 2.versija, 18.02.2013.

1. attēls. Centra struktūrshēma, apstiprināta ar Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra 17.11.2020. reglamentu Nr. 12-2020/L9-10.1.

2. DARBĪBAS REZULTĀTI

2. attēls. Centra pamatfunkciju 2021. gada darbības rezultāti salīdzinājumā ar 2019. un 2020. gadu.

3. tabula

Tiesu medicīniskās ekspertīzes un izpētes 2019.-2021. gadā

Rezultatīvais rādītājs	2019.gads	2020.gads	2021.gads
Tiesu medicīniskās ekspertīzes un izpētes	17300	15965	15889
Dzīvo personu ekspertīzes un izpētes*	7292	6060	5070
Mirušo ekspertīzes un izpētes*	2397	2416	2805
Tiesu histoloģijas laboratorija	1968	2107	2477
Tiesu medicīnas ģenētikas un seroloģijas laboratorija	1286	1203	1420
Tiesu medicīnas kriminālistikas laboratorija	282	273	255
Tiesu toksikoloģijas laboratorija	4075	3906	3862
Latvijas audu bankas nodaļa (biotransplantātu skaits)	26	19	18
Tiesas sēdes	165	151	166
Izbraukumi uz notikuma vietām	78	67	50

*Dzīvo un mirušo personu ekspertīžu skaitā iekļauts komisijas ekspertīžu skaits attiecīgi dzīvām un mirušām personām. 2021.gadā kopumā veiktas 15889 ekspertīzes un izpētes, t.sk. maksas pakalpojumi.

Salīdzinot kopējo tiesu medicīnisko ekspertīžu skaitu triju gadu laikā (2019.-2021.g.), nav tik izteikta tendence samazināties kopējam tiesu medicīnisko ekspertīžu skaitam 2020. gadā, kā tas bija vērojams 2019. gadā. Skaita izmaiņas korelē ar iedzīvotāju skaitu un mirstības rādītājiem, kā arī joprojām to ietekmē veiktās izmaiņas Kriminālprocesa likumā (20.06.2018. pieņemti grozījumi KPL, izslēdzot 195. pantu par obligātās ekspertīzes noteikšanu t.sk. nāves cēloņa noteikšanai, miesas bojājumu smaguma pakāpes noteikšanai). 2021. gadā, tāpat kā 2020. gada rezultātīvo rādītāju samazinājumu ir ietekmējusi arī Covid-19 pandēmija – ārkārtas stāvoklis, māsēde, kā rezultātā ir uzlabojusies kriminogēnā situācija uz ielām un sadzīvē, un līdz ar to samazinājušās cietušo personu ekspertīzes miesas bojājumu smaguma pakāpes noteikšanai, bet palielinājās mirušo personu ekspertīzes un izpētes, īpaši Rīgā.

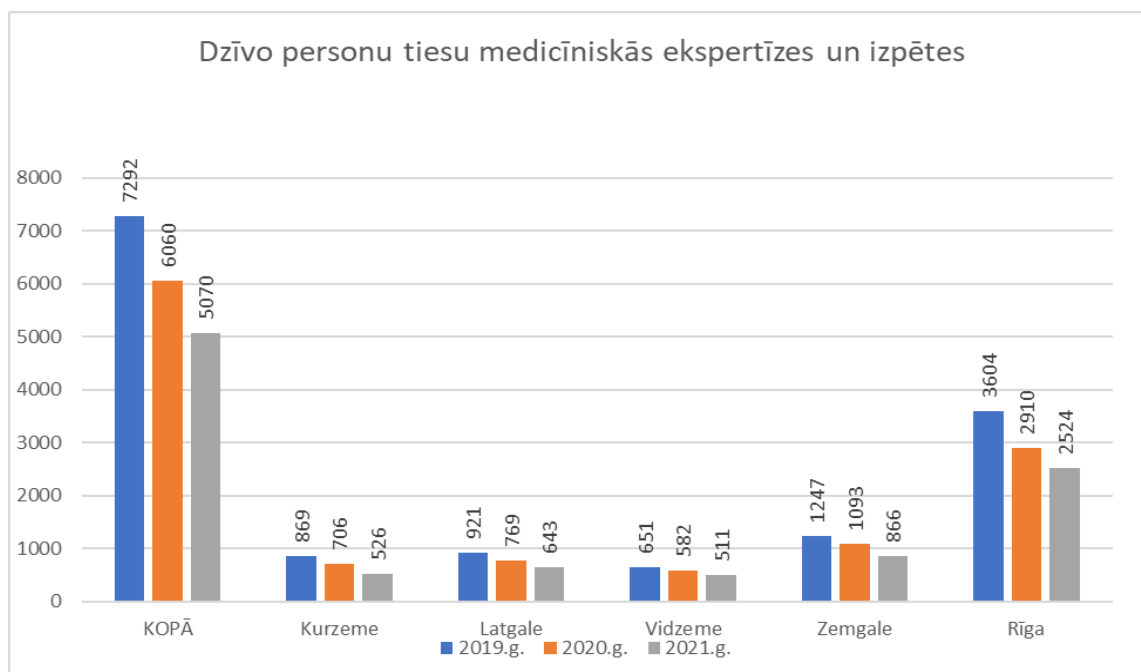
Analizējot Centra laboratoriju darbu konstatēts, ka 2021. gadā salīdzinoši ar diviem iepriekšējiem gadiem, kad bija novērojams darba apjoma neliels samazinājums attiecībā pret 2018. gadu, ir vērojams darba apjoma pieaugums. Kopējais ekspertīžu un izpēšu skaits attiecībā pret 2020. gadu palielinājies par 1907, bet izpētīto objektu skaits par 4320, kas saistāms ar mirušo ekspertīžu skaita pieaugumu.

2021. gadā Centrs kopumā sniedzis 591 maksas pakalpojumus, kas salīdzinājumā ar 2020. gadu ir samazinājies par 22 vienībām, bet salīdzinājumā ar 2019. gadu ir samazinājies par 41 vienību, tomēr joprojām ir vēra ņemamā līmenī salīdzinoši ar iepriekšējiem gadiem. Vislielāko maksas pakalpojumu daļu sastāda TTL laboratorijā sniegtie pakalpojumi, kas tiek veikti noslēgtā līguma ar RAKUS Toksikoloģijas un sepses klīniku ietvaros, taču arī to skaits ir nedaudz krities. Ir palielinājies sniegto pakalpojumu Valmieras reģionālajā nodaļā noslēgtā līguma ar "Vidzemes slimnīcu" ietvaros, kā arī Pļaviņu reģionālā nodaļa ir sniegusi maksas pakalpojumus noslēgtā līguma ar "Jēkabpils slimnīcu" un Jēkabpils pašvaldību ietvaros.

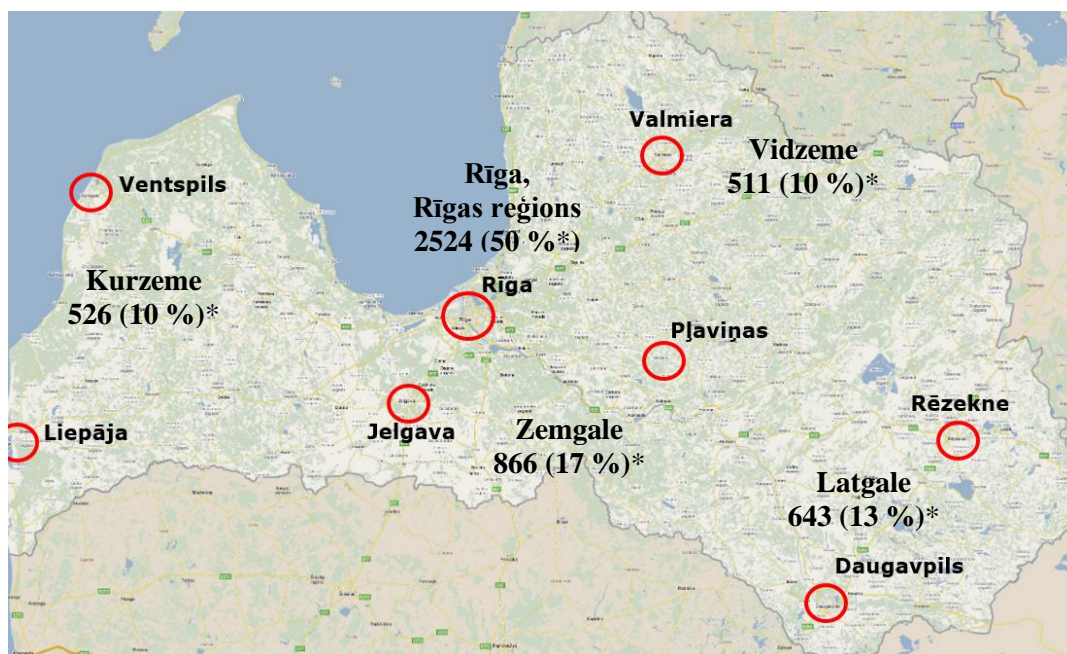
Sagatavoti bioloģiskā materiāla paraugi Līķa bioloģiskā materiāla arhīvā, kurus atbilstoši Ministru kabineta 2005. gada 23. augusta noteikumiem Nr. 620 „DNS Nacionālajā datu bāzē iekļaujamo ziņu, kā arī bioloģiskā materiāla un bioloģiskās izcelsmes pēdu izņemšanas kārtība” izmanto personu identifikācijai. Daļa no bioloģiskā materiāla paraugiem tiek izmantoti DNS Nacionālās datu bāzes uzturēšanai.

LABN 2021. gadā ieguva 18 biotransplantātus ārstniecības iestāžu vajadzībām. Jāatzīmē, ka iegūto audu skaits ir atkarīgs no ārstniecības iestāžu pieprasījuma.

2.1. DZĪVO PERSONU TIESU MEDICĪNISKĀS EKSPERTĪZES UN IZPĒTES

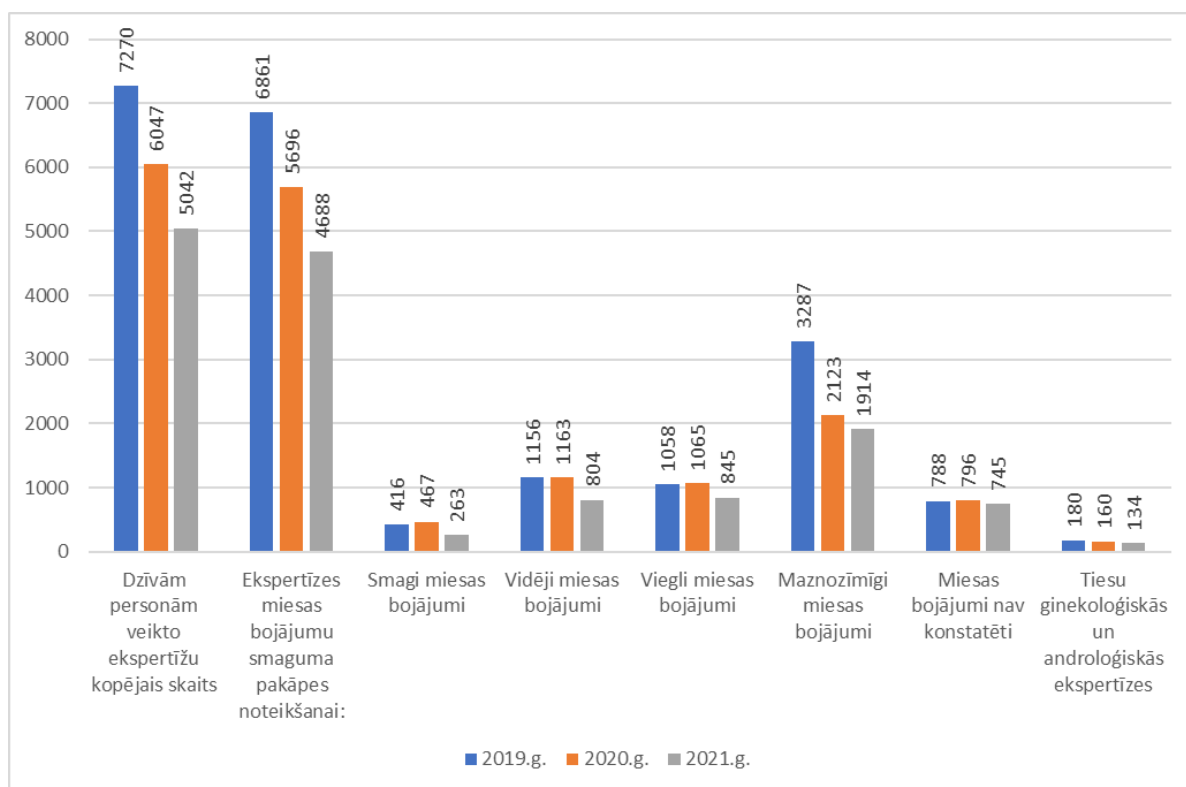
3. attēls. Dzīvo personu tiesu medicīniskās ekspertīzes un izpētes Latvijas reģionālajās nodaļās 2019.-2021.gadā.

Kopējais dzīvo personu ekspertīžu skaits: 5070

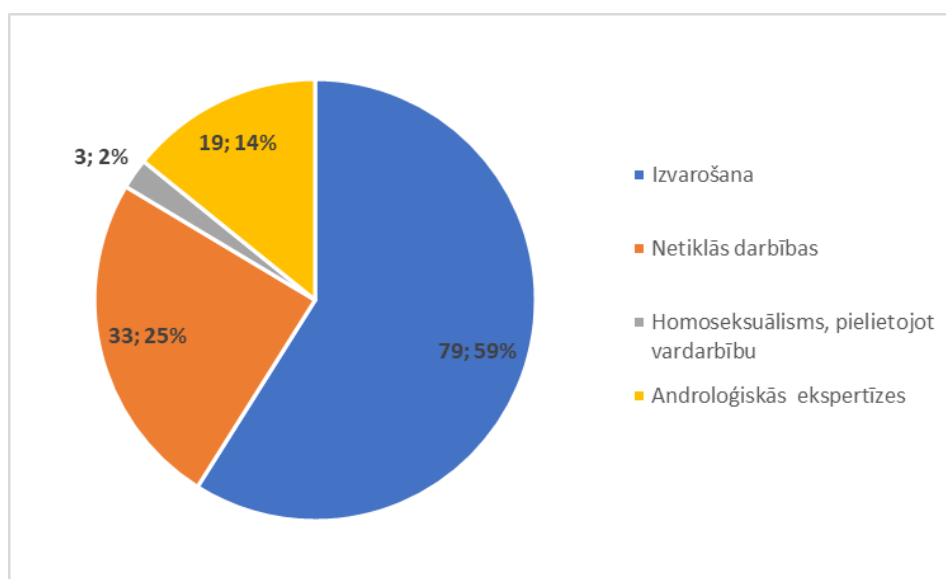
*% - no kopējā dzīvo personu ekspertīžu skaita

4. attēls. Dzīvo personu tiesu medicīnisko ekspertīžu skaits Latvijā 2021. gadā.

5. attēls. Dzīvo personu tiesu medicīnisko ekspertīžu skaits 2019.-2021. gadā.

Analizējot dzīvo personu ekspertīzes, procentuāli lielākā daļa, kā jau arī iepriekšējos gados, ir miesas bojājumu smaguma pakāpes noteikšanas ekspertīzes, kas sastāda aptuveni 99% no visām veiktajām ekspertīzēm un izpētēm, no tām smagu miesas bojājumu gadījumi 5%, (salīdzinoši 2020.gadā – 8%), vidēji smagi miesas bojājumi – 16% (salīdzinoši 2020.gadā – 20%), viegli miesas bojājumi – 16,8% (2020.gadā- 18,7%), maznozīmīgi 38% (2020.gadā – 37%), miesas bojājumi nav konstatēti – 15% (2020.gadā –14%).

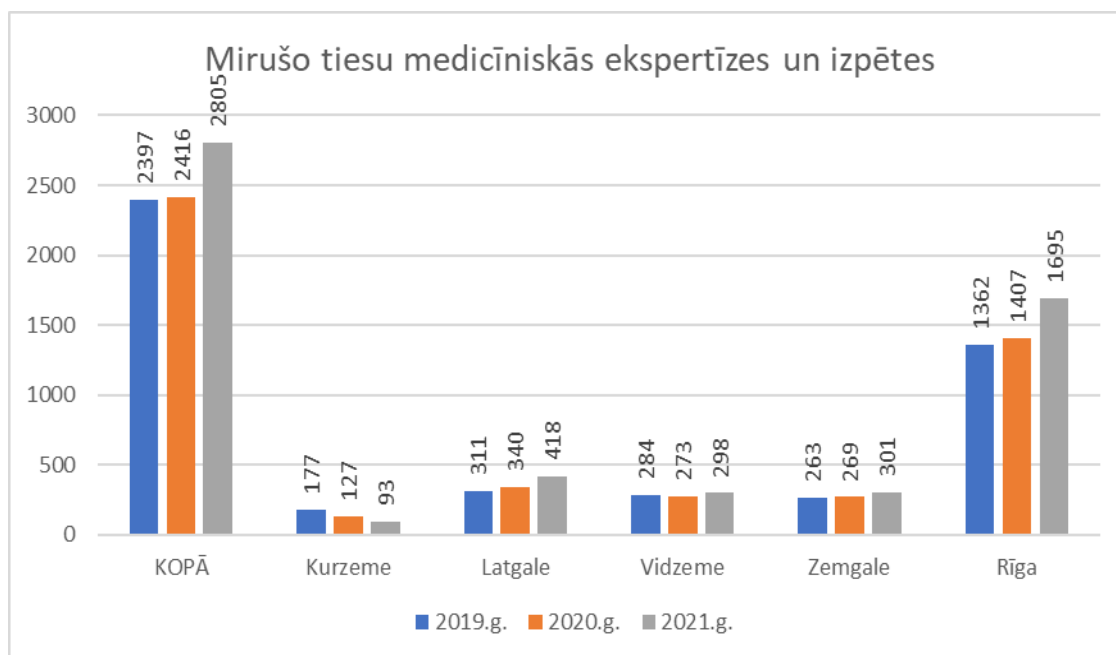

6.attēls. Tiesu ginekoloģisko un androloģisko ekspertīžu struktūra 2021. gadā.

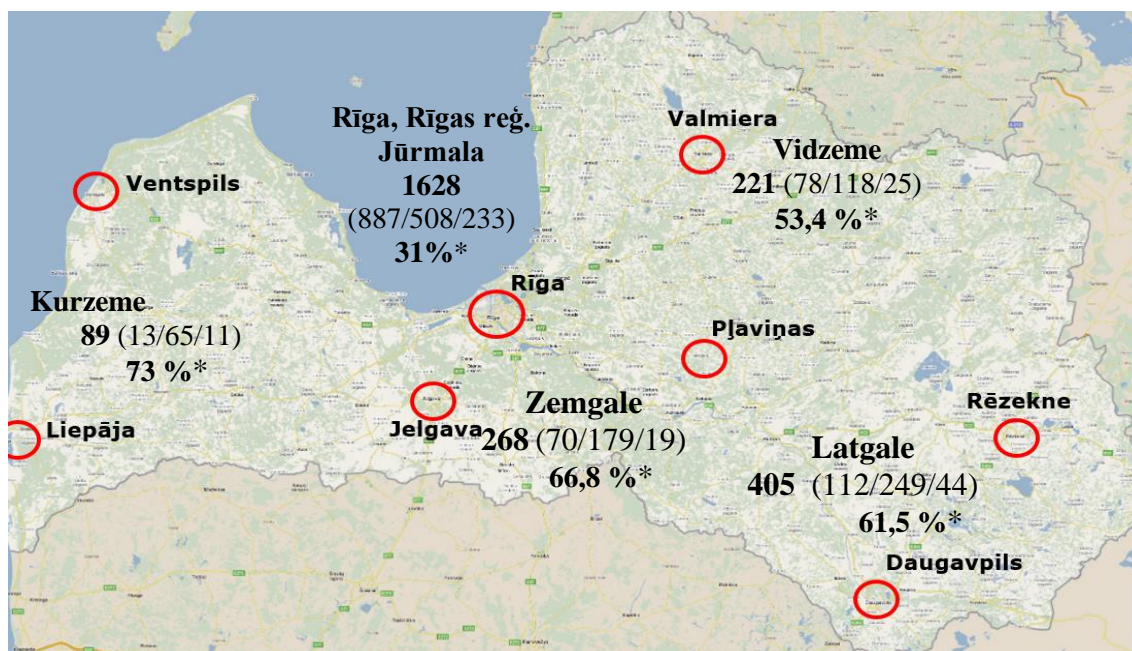
Dzimumnozīgumos veikto ekspertīžu skaits par 26 vienībām ir samazinājies salīdzinot ar 2020. gadu, taču joprojām ir pietiekoši augstā līmenī.

No tām procentuāli lielākais ekspertīžu skaits (62%) tiek veikts nepilngadīgām personām (līdz 18 gadu vecumam), kas salīdzinājumā ar 2020. gadu (~60%) būtiski nav mainījies.

2.2. MIRUŠO TIESU MEDICĪNISKĀS EKSPERTĪZES UN IZPĒTES

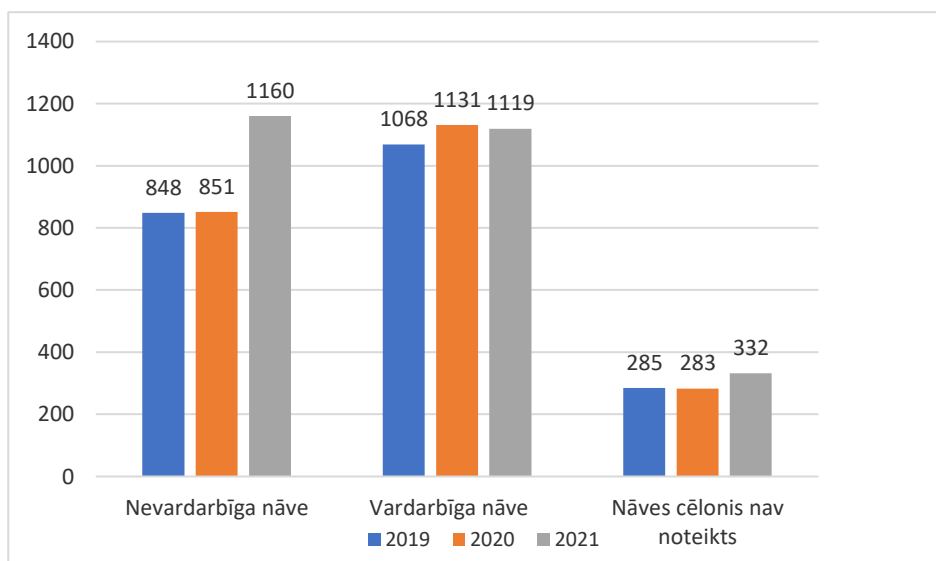
7. attēls. Mirušo tiesu medicīniskās ekspertīzes un izpētes Latvijas reģionālajās nodaļās 2019.-2021. gadā.

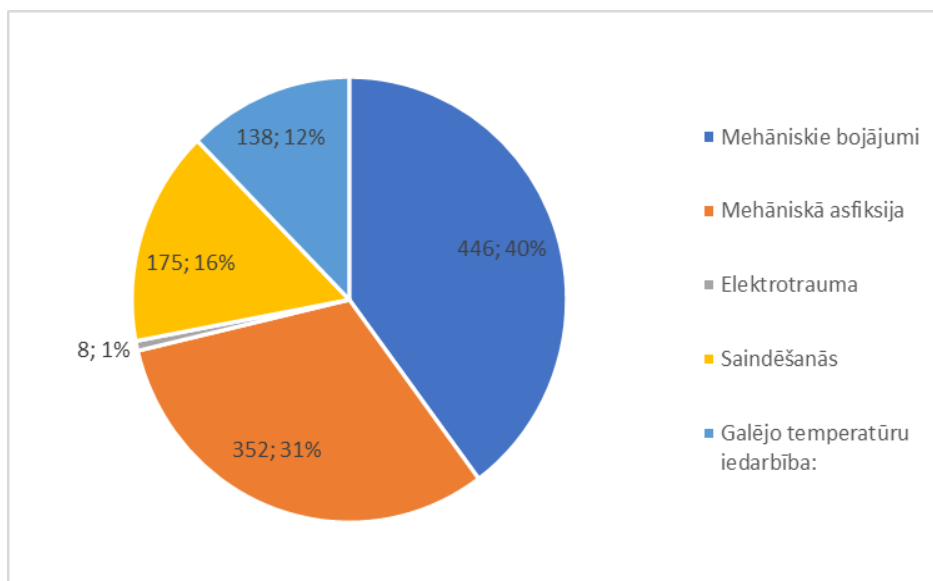
*% - vardarbīgas nāves gadījumu skaits no kopējā autopsiju skaita

Tiesu medicīnisko ekspertīžu (autopsiju) skaits	2611
Nevardarbīga nāve	1160
Vardarbīga nāve	1119
Nāves cēlonis nav noteikts	332

8. attēls. Tiesu medicīnisko ekspertīžu (autopsiju) skaits Latvijā 2021. gadā.

9. attēls. Mirušo skaits pēc nāves veida 2019.-2021. gadā.

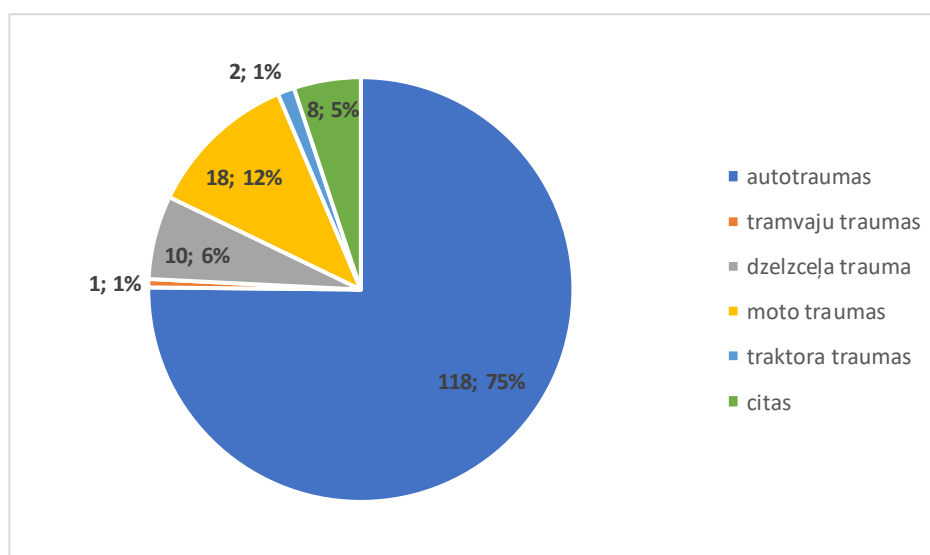

10. attēls. Vardarbīgas nāves veidi pēc mehānisma 2021. gadā.

4. tabula

Vardarbīgas nāves veidi pēc lietas apstākļiem Latvijā 2019.-2021.gadā

	2019	2020	2021
Slepkavības	88	87	94
Pašnāvības	298	298	267
Sadzīves un darba traumas:	656	746	740
t.sk. noslīkuši	108	132	116
t.sk. gājuši bojā zemas temperatūras iedarbībā	70	64	109

11. attēls. Letālie ceļu satiksmes negadījumi 2021. gadā.

5. tabula

Bērnu un pusaudžu (līdz 18 g.v.) vardarbīgās nāves veidi
pēc lietas apstākļiem Latvijā 2021.gadā

	Bērni līdz 1 g.v.	Bērni no 1 līdz 10 g.v.	Bērni no 11 līdz 15 g.v.	Pusaudži no 16 līdz 18 g.v.	2021.gadā kopā
Nelaimes gadījumi	0	2	4	0	6
Pašnāvības	0	0	0	2	2
Slepkavības	0	2	0	0	2
Kopā:	0	4	4	2	10

2.3. KOMISIJAS TIESU MEDICĪNAS EKSPERTĪZES

6. tabula

Komisijas ekspertīzes 2019.-2021. gadā Latvijā

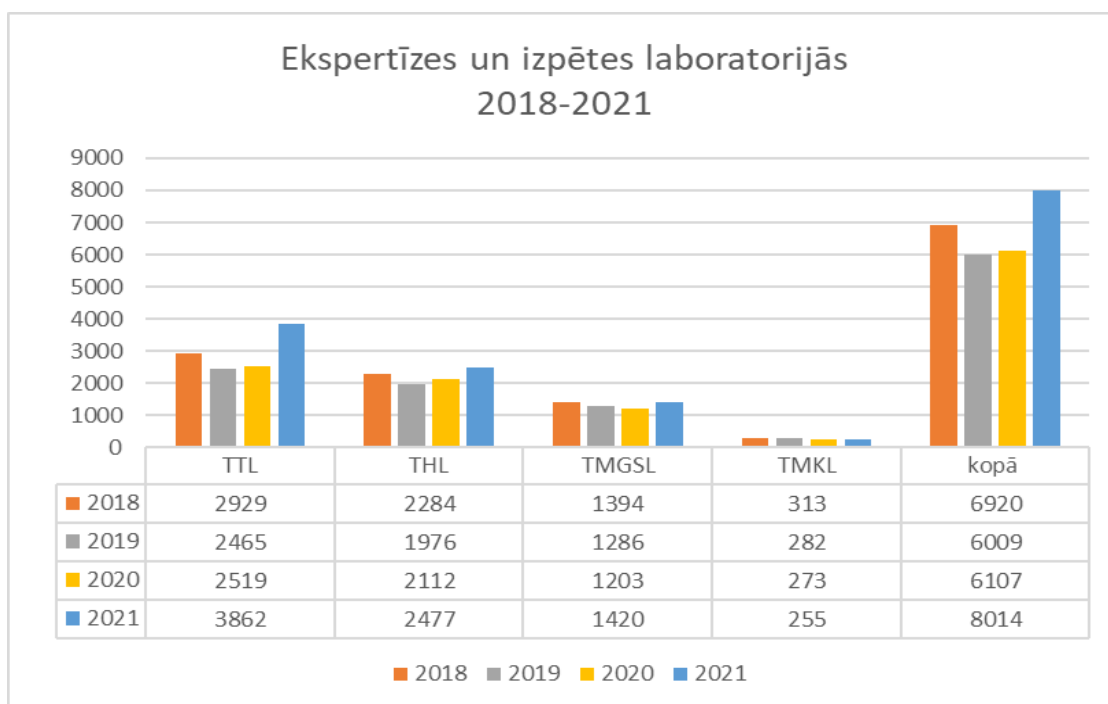
	2019	2020	2021
Ekspertīžu kopējais skaits	114	94	83
Dzīvām personām	96	75	63
t.sk. atkārtotās	8	7	7
Mirušām personām	18	19	20
t.sk. atkārtotās	1	2	1

2.4. CENTRA LABORATORIJĀS VEIKTĀS EKSPERTĪZES UN IZPĒTES

2021. gadā atbilstoši saņemto dokumentu skaitam TMLD laboratorijas kopumā veikušas 8014 ekspertīzes un izpētes pēc procesa virzītāja un privātpersonu pieprasījumiem – attiecīgi lēmumiem un iesniegumiem, kā arī pēc TMED nodaļu un RAKUS TSK (līguma ietvaros) nosūtījumiem (12. attēls), taču veikto izpēšu skaits ir lielāks, jo nereti viena nosūtījuma ietvaros ir nepieciešams veikt vairākas izpētes, līdz ar to kopējais laboratorijās veikto ekspertīžu un izpēšu skaits ir 8014, tas ir **50% no visām (kopā 15889) Centra veiktajām ekspertīzēm un izpētēm.**

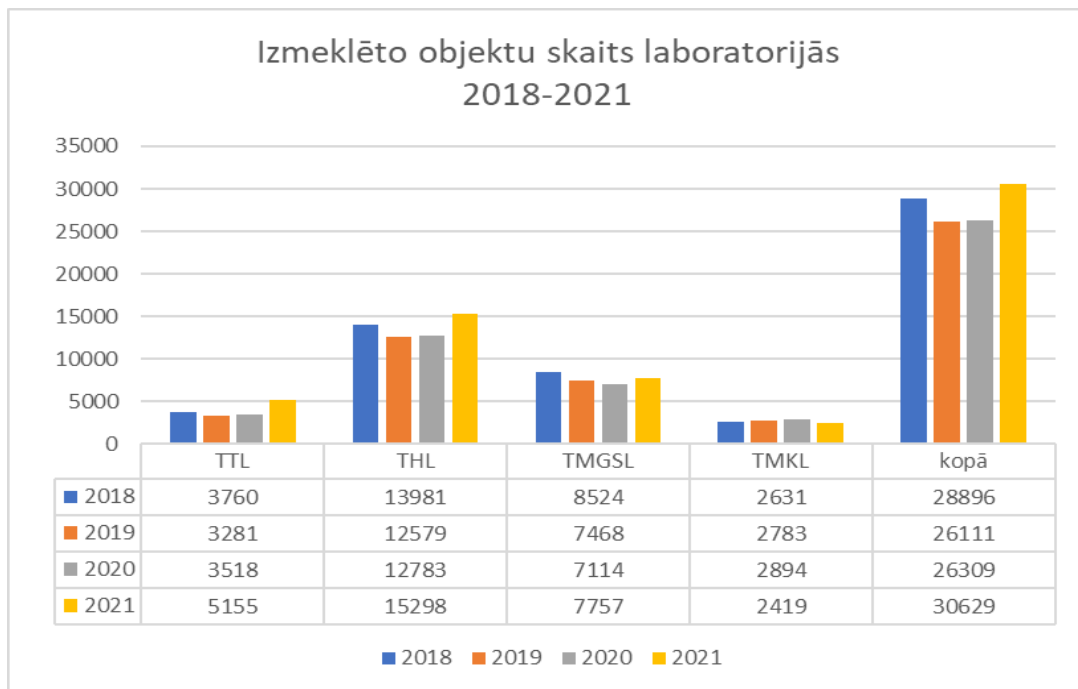
Salīdzinot ar 2020. gadu darba apjoms laboratorijās ir būtiski pieaudzis – THL par 365 izpētēm un TTL par 1343 izpētēm, kas korelē ar ekspertīžu skaitu mirušajiem, TMĢSL vērojams neliels ekspertīžu un izpēšu skaita pieaugums – par 217 izpētēm, bet TMKL vērojams neliels ekspertīžu un izpēšu skaita samazinājums - par 18.

2021. gadā salīdzinot ar diviem iepriekšējiem gadiem, kad bija novērojams darba apjoma neliels samazinājums attiecībā pret 2018. gadu, atkal ir vērojams darba apjoma pieaugums. Kopējais ekspertīžu un izpēšu skaits attiecībā pret 2020. gadu palielinājies par 1907, bet objektu skaits par 4320. Tas saistāms ar mirušo skaita pieaugumu.

12. attēls. Ekspertīzes un izpētes TMLD laboratorijās 2018.-2021. gadā (atbilstoši saņemto dokumentu skaitam).

Arī izmeklēto objektu skaits 2021. gadā ir pieaudzis (30629) salīdzinājumā ar izmeklēto objektu skaitu 2020. gadā (26309), proti, izmeklēto objektu skaita pieaugums ir 4320 Laboratoriju darba apjoma analizē izmeklēto objektu skaits daudz objektīvāk nekā nosūtījumu skaits atspoguļo paveiktā darba apjomu un laboratorijas personāla darba noslogojumu.

13. attēls. Izmeklēto objektu skaits TMLD laboratorijās 2018.-2021. gadā.

Līdz ar TMLD darbības uzsākšanu procesa virzītājiem tika piedāvāts jauns pakalpojumu veids – kompleksās tiesu medicīnas kriminālistikas un bioloģiskās ekspertīzes. 2021. gadā veiktas 19 šādas ekspertīzes.

Tiesu histoloģijas laboratorijas (THL) funkcija ir veikt mirušo bioloģiskā materiāla tiesu histoloģiskās ekspertīzes un izpētes nāves cēloņa precizēšanai un noteikšanai.

Tiesu medicīnas ģenētikas un seroloģijas laboratorijas (TMGSL) funkcija ir veikt lietisko pierādījumu bioloģiskās – seroloģiskās un ģenētiskās tiesu medicīniskās ekspertīzes un izpētes, t.sk. veikt paternitātes, maternitātes un cita veida radniecības noteikšanas ekspertīzes, nodrošināt vardarbīgā nāvē un neatpazītu personu bioloģiskā materiāla uzglabāšanu DNS arhīvā.

Tiesu medicīnas kriminālistikas laboratorijas (TMKL) funkcija ir veikt lietisko pierādījumu tiesu medicīniskās kriminālistikas ekspertīzes un izpētes t.sk. bojājumu, kas nodarīti ar dažāda veida priekšmetiem u.c., īpašību un to veidošanās mehānisma noteikšanu uz ādas, mīkstiem audiem, kauliem un iekšējiem orgāniem, kā arī uz apģērba; pielietotā priekšmeta identifikāciju pēc bojājumiem uz ķermeņa un apģērba; kaulu atlieku izmeklēšanu dzimtes, vecuma un auguma garuma noteikšanai; asins pēdu veidošanās mehānisma noteikšanu uz apģērba, u.c. priekšmetiem.

Tiesu toksikoloģijas laboratorijas (TTL) funkcija ir veikt dzīvu personu un mirušo bioloģiskā materiāla, lietisko pierādījumu tiesu toksikoloģiskās ekspertīzes un izpētes t.sk. veicot alkohola, tā homologu un „surogātu”, gaistošo toksisko vielu, kodīgo un destruktīvo vielu, narkotisko un psihotropo vielu, dažādu medikamentu u.c. veida vielu noteikšanu. TTL vadītājs LATAK testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju tehniskā eksperta statusā piedalījies akreditētas testēšanas laboratorijas ikgadējā uzraudzības procesā.

Centra laboratorijas strādā atbilstoši prasībām, kas izvirzītas testēšanas laboratoriju darbībai, kvalitātes nodrošināšanas nolūkos piedalās starplaboratoriju testēšanā Latvijas un starptautiskā mērogā.

2.5. LATVIJAS AUDU BANKAS NODAĻA

Latvijas audu bankas nodaļa (LABN) ir specifiska struktūrvienība, kas veic miruša cilvēka audu iegūšanu, primāro apstrādi, uzglabāšanu, nodod tos ārstniecības iestādēm sterilu transplantātu izgatavošanai, ko izmanto ķirurģiskā praksē dažādu slimību ārstēšanā.

LABN strādā saskaņā ar nacionālajiem un starptautiskajiem normatīvajiem aktiem, kas attiecas uz audu ieguvu un izmantošanu.

Audu ieguve notiek saskaņā ar likumu “Par miruša cilvēka ķermeņa aizsardzību un cilvēka audu un orgānu izmantošanu medicīnā” un atbilstoši MK 2013. gada 22. oktobra noteikumu Nr. 1176 “Cilvēka audu un šūnu izmantošanas kārtība” prasībām.

LABN pamatuzdevums ir iespēju robežās nodrošināt ārstniecības iestādes ar primāriem bioloģiskiem objektiem – transplantātiem no cilvēka audiem:

- radzenes transplantātiem acu traumu ārstēšanai,
- kaulu un skrimšļu fragmentiem.

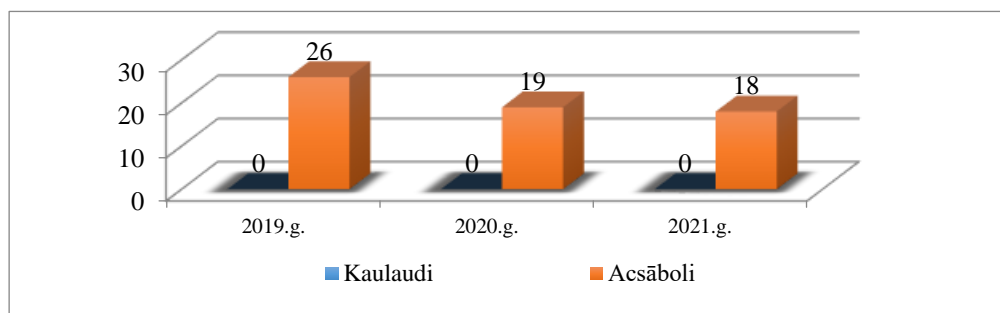
Ar 2015. gada 15. janvāri LABN tiesīga veikt audu un šūnu izmantošanas darbības saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr. 1176 „Cilvēka audu un šūnu izmantošanas kārtība”: kaulu, acu audu un ribu skrimšļu ziedošana, ieguve, laboratoriskā izmeklēšana, apstrāde un uzglabāšana (ZVA audu un šūnu izmantošanas atļauja Nr. AC-2).

Atbilstoši noslēgtajam līgumam ar ārstniecības iestādēm 2021. gadā LABN tika iegūti tikai acu audi, kas tika izmantoti ārstniecībā Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas Oftalmoloģijas klīnikā. Kaulaudi netika iegūti, jo Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīcai, kura izmantoja šos audus ķirurģijas praksē, ir apturēta ZVA audu un šūnu izmantošanas atļauja, līdz ar to sadarbības līgums ir lauzts.

7. tabula

Latvijas audu bankas nodaļas darba veida un apjoma apkopojums (2018.-2021.g.)

Biotransplantātu veids:	2018.g.	2019.g.	2020.g.	2021.g.
Acsāboli	40	26	19	18
Kaulaudi	40	0	0	0
Kopā	80	26	19	18
Donoru skaits	20	13	10	9

14. attēls. Iegūto kaulaudu un radzeņu transplantātu daudzuma salīdzinājums (2019.-2021. gadā).

2.6. ZINĀTNISKI METODISKĀ PADOME

Zinātniski metodiskā padome (ZMP) ir Centra struktūrvienība, kas darbojas Centra direktora pakļautībā, pildot padomdevēja funkcijas.

ZMP darbības mērķis ir nodrošināt Centra metodisko, zinātnisko un konsultatīvo funkciju, veicināt darbinieku kvalifikācijas celšanu, iezīmēt Centra zinātniski – tehniskās attīstības virzienus, sekmēt zinātnes, tehnoloģiju un inovācijas politikas īstenošanu un koordināciju Centrā.

Galvenie ZMP uzdevumi ir:

- sniegt priekšlikumus zinātniskās pētniecības attīstībā un veikšanā, veicināt zinātniskus pētījumus uz Centra bāzes, izskatīt pētnieciskos projektus;
- izstrādāt, izskatīt un apstiprināt pielietojamās metodes un metodiskos norādījumus, instrukcijas un citus dokumentus tiesu medicīnisko ekspertīžu veikšanai; veicināt jaunu metožu izstrādi un ieviešanu praksē;
- sadarbībā ar augstākajām izglītības iestādēm un Latvijas Tiesu medicīnas ekspertu asociāciju organizēt pēcdiploma izglītību (rezidentūru) tiesu medicīnas jomā; izstrādāt priekšlikumus pēcdiploma izglītības pilnveidošanai;
- sadarbībā ar Latvijas Tiesu medicīnas ekspertu asociāciju, Centra tiesu medicīnas ekspertiem organizēt zinātniskas konferences par aktuāliem tiesu medicīnas jautājumiem un organizēt speciālistu kvalifikācijas celšanas pasākumus tiesu medicīnas jomā; kā arī sadarboties ar citu valstu tiesu medicīnas un citiem zinātniski-pētnieciskiem centriem.

Centra pamatdarbības nodrošināšanai sadarbībā ar RSU rezidentūru tiesu medicīnas eksperta specialitātē 2021. gadā apgūst 8 rezidenti. Rezidenti tiek nodrošināti ar darbavietām atbilstoši plānam 2019.-2023. gadam.

Realizēta rezidentu apmācība tiesu medicīnas specialitātē un sagatavoti divi jauni speciālisti – O. Fjodorova un A. Binde, kas pēc RSU profesionālās augstākās izglītības diploma iegūšanas, kas apliecina tiesu medicīnas eksperta kvalifikāciju un Latvijas Ārstu biedrības izsniegto sertifikātu tiesu medicīnas eksperta pamatspecialitātē, kā arī Tiesu ekspertu padomes izsniegto tiesu eksperta sertifikātu tiesu medicīniskās tiesu ekspertīzes dzīvo un mirušo personu tiesu medicīniskās izpētes specialitātē iegūšanas, turpina darbu Centrā kā sertificēti tiesu medicīnas eksperti.

Pabeidzot rezidentūru, ir veikti un veiksmīgi aizstāvēti zinātniski pētnieciskie darbi:

- A. Binde: *“Sejas traumu rašanās mehānismi un morfoloģija dzīvo personu tiesu medicīniskajās ekspertīzēs”*.
- O. Fjodorova: *“Tiesu medicīnas eksperta izbraukuma lietderība uz notikuma vietu Rīgā un Rīgas rajonā.”*

2021. gadā turpināta rezidentu pētniecisko darbu izstrāde gatavojoties rezidentūras eksāmenam 2022.gada februārī:

- T. Tone: *“Audzēju sastopamība tiesu medicīnas praksē (THL)”*.
- J. G. Pavļenko: *“Kaulu un kaulu fragmentu ekspertīze VTMEC TMKL neatpazītu personu identifikācijā salīdzinājumā ar policijas datiem.”*

TMĢSL tiesu medicīnas eksperte A. Aļekperova pēc veiksmīgi nokārtota eksāmena Tiesu ekspertu padomē decembrī ieguva sertifikātu specialitātē “Cilvēka bioloģiskā materiāla DNS genotipa noteikšana”.

TTL tika pieņemti darbā divi eksperta palīgi, kuri veiksmīgi apgūst apmācību programmu un gatavojas tiesu eksperta eksāmena kārtošanai, lai kļūtu par pilntiesīgiem tiesu medicīnas ekspertiem – speciālistiem.

LĀB Apmācītiesīgo ārstu sarakstā pašlaik ir iekļauti 20 tiesu medicīnas eksperti, daļa no kuriem 2021. gadā apmācījuši 8 tiesu medicīnas eksperta specialitātes rezidentus.

ZPM, īstenojot 2021. gadā plānotos tālākizglītības un pieredzes apmaiņas pasākumus, Centrā realizēja profesionālās pilnveides programmu “Tiesu medicīniskā ekspertīze”, kas, sadarbībā ar RSU ir apstiprināta 150 h kredītstundu apjomā un uzsākta realizēt 2020. gada 1. oktobrī e-kursa formā un turpinājās līdz 2021. gada 03. jūnijam.

3. PROGRAMMAS VALSTS BUDŽETA LĪDZEKĻU IZLIETOJUMA EFEKTIVITĀTES IZVĒRTĒJUMS

Centra pamatdarbība pārskata periodā finansiāli tika nodrošināta no valsts budžeta līdzekļiem un pašu ieņēmumiem apakšprogrammas „Tiesu medicīniskā ekspertīze”, apakšprogrammas „Rezidentu apmācība”, “Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu veselības jomā īstenošana (2014.-2020.)”, “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem” ietvaros.

- Pārskata perioda finanšu resursi izdevumu segšanai – EUR 5 050 622, tajā skaitā:
- dotācija no vispārējiem ieņēmumiem – EUR 4 376 798 (86,7 %);
- transferti – EUR 546 017 (10,8%);
- maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi – EUR 127 807 (2,5 %).

Budžeta apakšprogrammas „Tiesu medicīniskā ekspertīze” ietvaros Centrs veica sekojošas aktivitātes:

- tiesu medicīnisko ekspertīžu veikšana vardarbīgā nāvē mirušajiem, neatpazītām mirušām personām;
- tiesu medicīnisko ekspertīžu veikšana cietušajām un aizdomās turētām personām;
- tiesu medicīnisko ekspertīžu veikšana lietiskajiem pierādījumiem;
- konsultatīvas palīdzības sniegšana tiesībaizsardzības un ārstniecības iestādēm tiesu medicīnas jomā;
- iespēju robežās ārstniecības iestāžu nodrošināšana ar audu transplantātiem.

Budžeta apakšprogrammas „Tiesu medicīniskā ekspertīze” ietvarā Centrs apguva finansējumu EUR 4 753 662 apmērā. Finansējums apgūts 99,7 % apmērā.

Pārskata periodā netika apgūti EUR 16 252 uzturēšanas izdevumiem un EUR 84 630 kapitāliem izdevumiem, un galvenokārt saistīts ar:

- Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu plāna neizpildi EUR 11 170 apmērā, kā rezultātā, pārskata periodā salīdzinot ar pārskata plānu, nebija iespējams veikt izdevumus plānotajā apjomā;
- Pasākuma “Uzturēt un pilnveidot Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra tehnoloģisko nodrošinājumu bioloģiski seroloģiskās un DNS izpētes, kā arī tiesu toksikoloģisko izpēšu realizācijai noziedzīgos nodarījumos cietušo un aizdomās turēto personu tiesu medicīnisko ekspertīžu veikšanā saskaņā ar starptautiskajiem standartiem un labāko praksi; kā arī izvairīties no prognozējama riska tuvākajā nākotnē laboratorijas procesu pārrāvumam tehnisku iemeslu dēļ un nodrošināt laboratorijas darba nepārtrauktību” īstenošanu (atbilstoši 2021. gada 16. novembra Finanšu ministrijas rīkojumam Nr. 715 un Noziedzības novēršanas padomes 2021. gada 30. septembra sēdes protokola Nr. 15 1. § 2. punktam, piešķirts finansējums EUR 363 004 apmērā) – mainījušās sākotnējās maksājuma prognozes, 2021. gadā plānotās iegādes EUR 89 712 apmērā pārceltas uz 2022. gadu.

Budžeta apakšprogrammas “Rezidentu apmācība” ietvarā Centrs apguva finansējumu EUR 237 792 apmērā un veica tiesu medicīnas nozares speciālistu sagatavošanu, nodrošinot rezidentūru vidēji 7,5 rezidentiem gadā. Finansējums apgūts 100 % apmērā.

Budžeta apakšprogrammas “Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu veselības jomā īstenošana (2014.-2020.)” ietvarā Centrs apguva finansējumu EUR 58 400 apmērā, nodrošinot projekta Nr. 2.2.1.1/17/I/033 “Tiesu medicīnas ekspertīzes un izpētes procesu optimizācija un attīstība” (turpmāk – Projekts Nr. 2.2.1.1/17/I/033) īstenošanu. Atbilstoši Finanšu ministrijas rīkojumam Nr. 93 ‘Par budžeta resora “74.Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums” programmas 80.00.00 “Nesadalītais finansējums Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanai” līdzekļu pārdali 2021. gadā”, palielināta vispārējā kārtībā sadalāmā dotācija no vispārējiem ieņēmumiem EUR 55 650 apmērā pamatkapitāla veidošanas izdevumu segšanai. Finansējums apgūts 94.6 % apmērā.

Budžeta apakšprogrammas “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem” ietvarā Centrs apguva finansējumu EUR 768 apmērā. Finansējums apgūts 100%. Atbilstoši Finanšu ministrijas 2021. gada 27. decembra rīkojumam Nr. 920 “Par līdzekļu piešķiršanu”, Centram piešķirts finansējums EUR 768 apmērā, lai segtu izdevumus, kas saistībā ar pievienotās vērtības nodokļa likmes pieaugumu iegādātajām medicīniskajām ierīcēm un precēm.

8. tabula

Programmas valsts budžeta līdzekļu izlietojums 2020.-2021.gadā

Nr. p.k.	Posteņa nosaukums	Iepriekšējā 2020.gada (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā (2021.g.)	
			apstiprināts likumā par budžetu	faktiskā izpilde
1.	Ieņēmumi (kopā):	4 708 684	5 154 809	5 050 622
1.1.	dotācija no vispārējiem ieņēmumiem kopā	4 257 728	4 380 103	4 376 798
1.1.1.	tai skaitā: dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	4 257 728	4 380 103	4 376 798
1.2.	transferti	318 705	635 729	546 017
1.3.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	132 251	138 977	127 807
2.	Izdevumi (kopā)	4 436 034	5 154 809	5 050 622
3.	Uzturēšanas izdevumi (kopā):	3 756 335	4 398 922	4 382 670
3.1.	Atlīdzība:	3 395 919	4 107 823	4 097 104
3.1.1.	atalgojums	2 628 897	3 150 907	3 142 750
3.1.2.	darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas, sociālie pabalsti un kompensācijas	767 022	956 916	954 354
3.2.	Preces un pakalpojumi:	360 416	289 295	284 213
3.2.1.	komandējumi	429	0	0
3.2.2.	pārējie uzturēšanas izdevumi	359 987	289 295	284 213
3.3.	Uzturēšanas izdevumu transferti	0	1 804	1 353
4.	Izdevumi kapitālieguldījumiem:	679 699	755 887	667 952
4.1.	kapitālās iegādes	515 329	692 992	608 361
4.2.	intelektuālie īpašumi	164 370	62 895	59 591
4.3.	kapitālais remonts, rekonstrukcija	0	0	0

Centra darbības nodrošināšanai piešķirtā dotācija no vispārējiem ieņēmumiem un iekasētie pašu ieņēmumi izlietoti saskaņā ar Veselības ministrijas apstiprinātajiem finansēšanas plāniem un tāmēm.

4. UZLABOJUMI PAKALPOJUMU KVALITĀTES UN IESTĀDES ADMINISTRĒŠANAI

Sabiedrības informēšana par Centra sniegtajiem pakalpojumiem: aktualizēta un papildināta informācija Centra tīmekļa vietnē.

Veikta ekspertīžu kvalitātes kontrole: atbilstoši Centra testēšanas rezultātu kvalitātes kontroles 2021. gada plānam un procedūrai VTMEC-P-03 “Testēšanas rezultātu iekšējā kvalitātes kontrole” veikta TMED un TMLD struktūrvienību Eksperta atzinumu un izpētes aktu kvalitātes kontrole.

Veikti iekšējie kvalitātes auditi: pamatojoties uz Centra 2021. gada 15. februārī apstiprināto “Iekšējo kvalitātes auditu programmu 2021. gadam”, Centrā tika plānoti 11 horizontālie iekšējie kvalitātes auditi. Taču, ņemot vērā ārkārtas situāciju valstī saistībā ar COVID-19 pandēmiju, epidemioloģiskās drošības apsvērumu dēļ tika samazināts auditu skaits, kā rezultātā tika veikti 5 horizontālie auditi.

2021.gadā neatbilstības netika konstatētas (2020.gadā - 0), bija 18 novērojumi (2020.gadā - 24) un sniegti 6 priekšlikumi (2020.gadā - 6) darbību pilnveidei.

Ņemot vērā auditu skaitu un vērtējot 4 gadu dinamiku – absolūtajos skaitļos konstatēto neatbilstību un novērojumu skaits, kā arī dažāda veida priekšlikumu skaits ir samazinājies. 2021. gadā vidēji uz vienu auditu konstatēto neatbilstību skaits nav manījies 0,00 salīdzinot ar 2020.gadu, novērojumu skaits ir pieaudzis - 3,6 salīdzinot ar 2020.gadu - 2,5, priekšlikumu skaits palicis nemainīgs - 1,2.

Auditos kopumā ir iegūta pārliecība par darbinieku izpratni par prasībām, kas jāievēro savā darbā, kā arī Centra nozīmīgāko procesu un ar tiem saistīto prasību izpildē, par kvalitātes rokasgrāmatu, normatīvajiem aktiem un procedūrām.

Veiktas korektīvās un preventīvās darbības: konstatētajām neatbilstībām tika veiktas korektīvās un/vai korekcijas darbības, veikts efektivitātes izvērtējums.

Veikta klientu apmierinātības aptauja: 2021. gadā laika posmā no 2021. gada 26. februāra līdz 2021. gada 19. martam, sagatavots “2021. gada klientu aptaujas rezultātu izvērtējums” un analizēti rezultāti.

Veikta laboratoriju iekārtu kalibrēšana un verificēšana, apkope un pārbaude - analizators (1), mehāniskās pipetes (16), termostati un žāvējamie skapi (4), termometri elektroniskie (5), svāri (7), lineāli (2), tvaika sterilizators (1), mikroskops (1), termometri - higrometri (3), sfīgmomanometrs - (1).

Centra pielietojamo metožu un metodisko norādījumu pilnveide: apstiprinātas un ieviestas praksē:

- TEP reģistrētas metodes Nr. 2-20/VTMEC-I/612IP “Tiesu medicīnas ekspertīzes veikšanas metode gadījumos, kas saistīti ar ārstniecības personu profesionālo darbību” otrā versija;
- vadlīniju VTMEC-VL-01 “Dzīvo personu un mirušo tiesu medicīniskā ekspertīze” ceturtnā versija;
- procedūras VTMEC-P-LABN-10 “Asins paraugu paņemšanas un sagatavošanas kārtība seroloģiskai izmeklēšanai Latvijas asins bankas nodaļā” trešā versija.

Sadarbība ar klientiem: Valsts pārvaldes pakalpojumu portālā (<https://latvija.lv/>) aktualizēti un publicēti Centra publiskie pakalpojumi, kas klientiem arī pieejami Centra tīmekļa vietnes sadaļā “Pakalpojumi”.

Ārējo institūciju vērtējumi:

2021. gadā veiksmīgi noritēja Latvijas Nacionālais akreditācijas biroja (LATAK) uzraudzības audits atbilstoši standartam LVS EN ISO/IEC 17025:2017 „Testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju kompetences vispārīgās prasības (ISO/IEC 17025:2017)”, kurā netika konstatētas neatbilstības un novērojumi. Saņemts LATAK akreditācijas lēmums:

– saglabāta Institūcijas akreditācija atbilstoši standarta LVS EN ISO/IEC 17025:2017 prasībām nereglamentētajā akreditācijas sfērā:

1. DNS genotipa noteikšana cilvēka bioloģiskajā materiālā;
2. psihoaktīvo vielu identificēšana bioloģiskajā materiālā un lietiskajos pierādījumos;
3. ķīmisko elementu (no Ca līdz U) noteikšana bioloģiskajos objektos un šķidrums;
4. autopsijā iegūtu cilvēka audu morfoloģiskās ainas noteikšana.

– izsniegt Centram akreditācijas apliecību un tās pielikumu ar reģistrācijas numuru Nr. LATAK-T-484-05-2013. Akreditācijas darbības laiks līdz 2022. gada 20. novembrim.

2021. gadā Centrā noslēdzās Veselības ministrijas (VM) horizontālais audits 5/2020 "Fizisko personu datu aizsardzība", kas tika uzsākts 2020. gadā.

2021. gadā Centrā veikti divi pašnovērtējumi pēc institūciju pieprasījuma:

– Veselības inspekcijas pieprasītais pašnovērtējums “Personu, kuras medicīniskiem un veterinārmedicīniskiem zinātniskiem pētījumiem, fizikālo un ķīmisko īpašību noteikšanai, kā arī apmācībām izmanto latvijā kontrolējamās narkotiskās vielas, psihotropās vielas un prekursorus i, ii un iii sarakstā iekļautos augus, vielas un zāles pašnovērtējuma anketa Par Latvijā kontrolējamo narkotisko vielu, psihotropo vielu un prekursoru i, ii un iii sarakstā iekļauto augu, vielu un zāļu apriti”;

– VM Audīta nodaļas pieprasītais “Iestādes risku vadības sistēmas pašnovērtējums”.

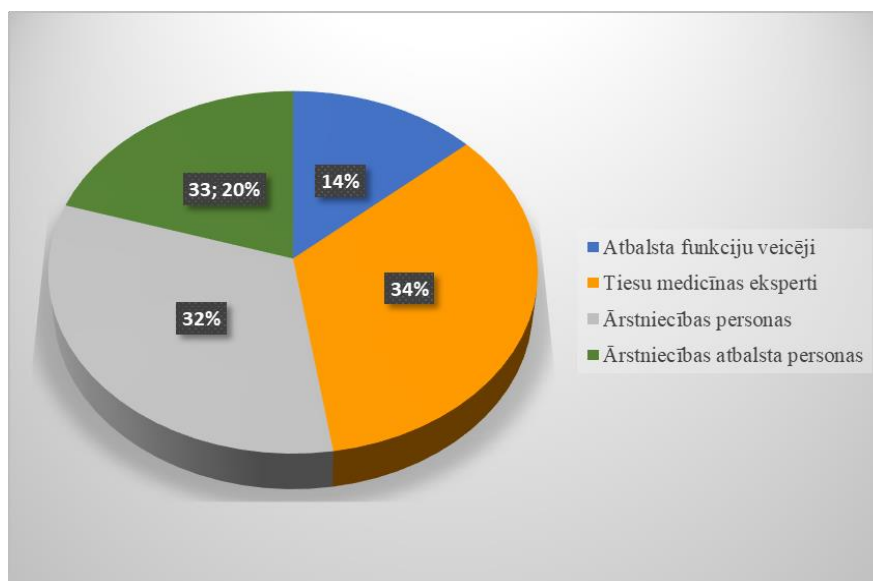
5. PERSONĀLS

Centra funkciju sekmīgai nodrošināšanai Centrā strādā augsti kvalificēts personāls: pamatdarbības funkciju veicēji – vecākie tiesu medicīnas eksperti, tiesu medicīnas eksperti un pamatdarbības funkciju veicēju atbalsta personāls – laboranti, ekspertu palīgi, māsu palīgi un sanitāri. No pamatdarbības funkciju veicējiem 13 ir valsts civildienesta ierēdņi (struktūrvienību vadītāji un viņu vietnieki).

9. tabula

Centra personāls 2021. gadā

Nr.p.k.	Amata nosaukums	Amata vietu skaits	Slodze
Kopā, no tiem:		164	153.65
Administratīvā vadība		2	2
Atbalsta funkciju veicēji		20	20
Pamatdarbības funkciju veicēji, no tiem:		145	131.655
Tiesu medicīnas eksperti un ārsti		56	51.65
1.	Tiesu medicīnas ekspertīžu departamenta direktors, vecākais tiesu medicīnas eksperts	1	1
2.	Tiesu medicīnas laboratoriju departamenta direktors, vecākais tiesu medicīnas eksperts	1	1
3.	Nodaļas vadītājs, vecākais tiesu medicīnas eksperts	9	9
4.	Laboratorijas vadītājs, vecākais speciālists - tiesu medicīnas eksperts	1	1
5.	Laboratorijas vadītājs, vecākais tiesu medicīnas eksperts	3	3
6.	Nodaļas vadītāja vietnieks, vecākais tiesu medicīnas eksperts	1	1
7.	Vecākais tiesu medicīnas eksperts	23	21.64
8.	Vecākais speciālists - tiesu medicīnas eksperts	2	2
9.	Tiesu medicīnas eksperts	10	8.8
10.	Speciālists – tiesu medicīnas eksperts	1	1
11.	Ārsts patologs	2	1
12.	Ārsts stažieris	2	1,2
Ārstniecības un aprūpes personas		53	51.25
13.	Galvenā māsa	1	1
14.	Sertificēts biomedicīnas laborants	16	16
15.	Eksperta palīgs	36	34.25
Ārstniecības un aprūpes atbalsta personas		33	28.75
16.	Māsas palīgs	5	4.25
17.	Sanitārs	23	19.75
18.	Reģistrators	4	4
19.	Fotogrāfs	1	0.75

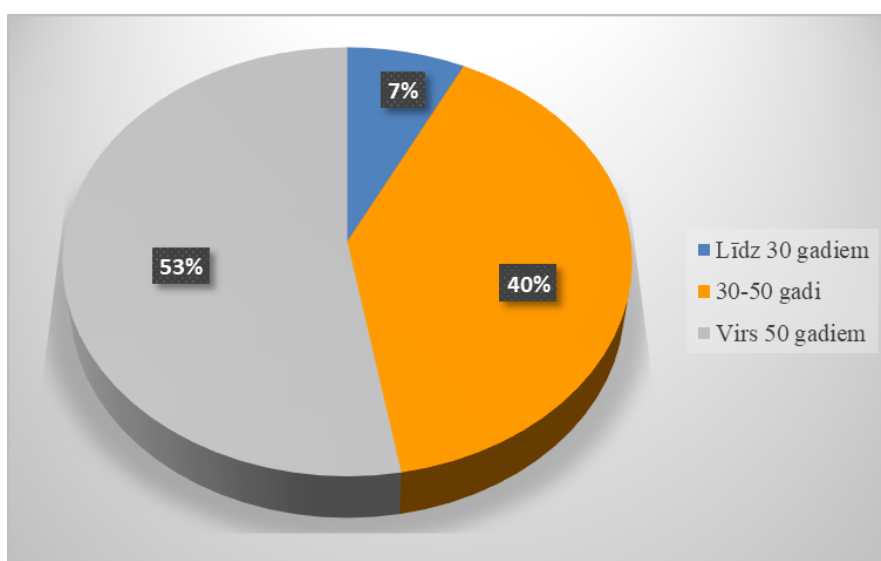
15. attēls. Amata vietu % sadalījums pa amatu grupām 2021. gada 31. decembrī.

Personāla rotācija un mainība: Nodarbināto skaits 2021. gadā bija vidēji 159 darbinieki, darbinieku maiņas koeficients 6,29 % (pēc atbrīvoto darbinieku skaita).

2021. gadā darba attiecības izbeigtas ar 10 darbiniekiem. Personāla atlases rezultātā darba tiesiskās attiecības nodibinātas ar 12 darbiniekiem.

Nodarbināto sadalījums pēc izglītības ir sekojošs: augstākā izglītība ir 59%, profesionālā vidējā (tajā skaitā profesionālā) izglītība ir 39%, cita veida izglītība ir 2%.

Nodarbināto sadalījums pa vecuma grupām: 53% Centrā nodarbināto ir vecumā virs 50 gadiem, 40% nodarbināto ir vecumā no 30 līdz 50 gadiem un tikai 7% ir gados jauni darbinieki (vecumā līdz 30 gadiem). Cienījamākais vecums vienam no Centra darbiniekiem ir 86 gadi, savukārt jaunākajai Centra darbiniecei ir tikai 19 gadi.

16. attēls. Nodarbināto sadalījums pa vecuma grupām.

6. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

Klientiem (tiesībsargājošām iestādēm) sniegtas konsultācijas, t.sk., lēmumos jautājumu sagatavošanā, ekspertīžu metožu izvēlē, rezultātu izpratnē, saistībā ar lietisko pierādījumu apskati, u.c. gadījumos, kā arī Centra darbinieki (eksperti) veica konsultatīvu darbu skaidrojošu pārrunu veidā medicīnas un tiesībsargājošo iestāžu pārstāvjiem (dažādos līmeņos – iestādes līmenī, nodaļas līmenī, individuālas pārrunas ar ārstiem/ tiesībsargājošo iestāžu darbiniekiem) ar mērķi nepilnību novēršana medicīniskajā/ tiesībsargājošo iestāžu Centrā iesniedzamajā dokumentācijā. Fiziskām personām sniegtas konsultācijas par Centrā sniegtajiem maksas pakalpojumiem un to pieejamību.

Uzturēta un aktualizēta Centra tīmekļa vietnē esošā informācija par Centra sniegtajiem pakalpojumiem, normatīvajiem aktiem un metodēm un kvalitātes vadību.

Valsts pārvaldes pakalpojumu portālā (<https://www.latvija.lv/>) aktualizēti un publicēti Centra publiskie pakalpojumi, kas klientiem arī pieejami Centra tīmekļa vietnē sadaļā “Pakalpojumi”.

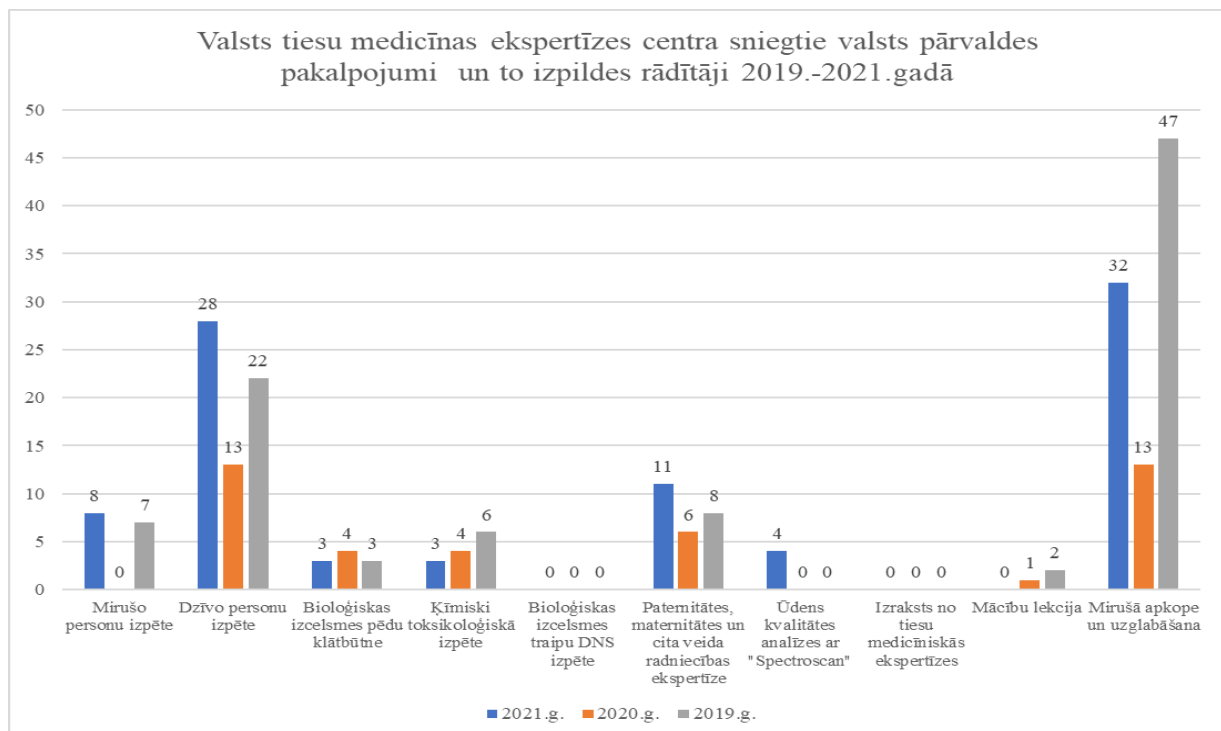
10. tabula

Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra sniegtie valsts pārvaldes* pakalpojumi’ un to izpildes rādītāji 2021. gadā

Nr. p.k.	Pakalpojums	www.latvija.lv	Pakalpojumu izpildes rādītāji			
			Skaitis	Kanāls	Izpildes kavējumi	Sūdzību skaits
1.	Mirušo personu izpēte	https://www.latvija.lv/lv/PPK/dzives-situacija/apakssituacija/p2994/ProcesaApraksts	8	klātiene	nav	0
2.	Dzīvo personu izpēte	https://www.latvija.lv/lv/PPK/dzives-situacija/apakssituacija/p2995/ProcesaApraksts	128	klātiene	nav	0
3.	Bioloģiskas izcelsmes pēdu klātbūtne	https://www.latvija.lv/lv/PPK/dzives-situacija/apakssituacija/p2987/ProcesaApraksts	3	klātiene	nav	0
4.	Ķīmiski toksikoloģiskā izpēte	https://www.latvija.lv/lv/PPK/dzives-situacija/apakssituacija/p3001/ProcesaApraksts	3	klātiene	nav	0
5.	Bioloģiskas izcelsmes traipu DNS izpēte (DNS profila noteikšana)	https://www.latvija.lv/lv/PPK/dzives-situacija/apakssituacija/p4623/ProcesaApraksts	-	-	-	-
6.	Paternitātes, maternitātes un cita veida radniecības ekspertīze	https://www.latvija.lv/lv/PPK/dzives-situacija/apakssituacija/p2138/ProcesaApraksts	11	klātiene	nav	0
7.	Ūdens un citu šķidrumu kvalitātes analīzes ar "Spectroscan" aparātu	https://www.latvija.lv/lv/PPK/dzives-situacija/apakssituacija/p2999/ProcesaApraksts	4	-	-	-

8.	Izraksts no tiesu medicīniskās ekspertīzes	https://www.latvija.lv/lv/PPK/dzives-situacija/apakssituacija/p2998/ProcesaApraksts	-	-	-	-
9.	Mācību lekcija (izņemot lekciju medicīniska un juridiska profila augstskolas studentiem), pēc juridiskas personas iesnieguma	https://www.latvija.lv/lv/PPK/dzives-situacija/apakssituacija/p4608/ProcesaApraksts	2	klātieņe	nav	0
10.	Mīrušā apkope un uzglabāšana	https://www.latvija.lv/lv/PPK/dzives-situacija/apakssituacija/p4629/ProcesaApraksts	32	klātieņe	nav	0

*Saskaņā ar 2017. gada 4. jūlija Ministru kabineta noteikumiem Nr. 399 "Valsts pārvaldes pakalpojumu uzskaites, kvalitātes kontroles un sniegšanas kārtība".

17. attēls. Centra sniegtie pakalpojumi un to izpildes rādītāji 2019.g.-2021.g.

2021. gadā Centra sadarbību (t.s. mācību lekcijas) ar dažādām izglītības iestādēm ietekmēja COVID-19 pandēmija un noteiktā ārkārtas situācija valstī. Centrs realizēja apmācības lekciju VP Iekšējās drošības biroja darbiniekiem par nepilnībām un ieteikumiem, nosakot tiesu medicīnisko ekspertīzi mīrušajiem un dzīvām personām. Centra struktūrvienību tiesu medicīnas eksperti vadījuši mācību lekcijas LU Juridiskās fakultātes, Valsts policijas koledžas un RSU Medicīnas koledžas studentiem.

Centra speciālisti snieguši informāciju pēc pieprasījuma par izmeklēto nāves gadījumu statistiku.

7. STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

Plānotā Tiesu medicīnas ekspertu asociācijas BMLA (Baltijas tiesu medicīnas asociācijas) starptautiskā zinātniskā konference COVID-19 pandēmijas ierobežojumu dēļ, pārceļta uz 2022. gadu.

Kā viena no starptautiskajām sadarbības formām Centram ir dalība starptautiskajās prasmes pārbaudēs. 2021. gadā prasmes pārbaudēs piedalījās TMĢSL un TTL eksperti:

1. Dalība GEDNAP (*German Society of Legal Medicine DNA Profiling Group* – Vācijas Tiesu medicīnas biedrības DNS profila noteikšanas grupa) organizētajos starptautiskajās prasmes pārbaudēs (sadarbība no 2001. gada). 2021. gadā TMĢSL saņēmi sertifikāti par veiksmīgu dalību 2020. gada pārbaudes darbā (kopumā ir pozitīvs novērtējums par visām laboratorijā pielietojamām autosomālajām, X-hromosomālajām un Y-hromosomālajām sistēmām, kā arī traipu identifikāciju). 2021. gada decembrī nosūtīti pārbaudei 2021. gadā veiktā starptautiskā pārbaudes darbā rezultāti (pārbaudei iesniegti izmeklējumu rezultāti par laboratorijā pielietojamām autosomālajām, Y-hromosomālajām un X-hromosomālajām sistēmām, kā arī traipu identifikācijām)

2. Dalība UNODC (*United Nations Office on Drugs and Crime*) (*International quality assurance programme International collaborative exercise ICE*) organizētajā pārbaudē (2021. gadā 2 kontroldarbi), Tiesu toksikoloģijas laboratorijai saņemot pozitīvu vērtējumu par psihoaktīvo vielu un to metabolītu noteikšanu, bet negatīvie rezultāti saistīti ar nepietiekamu analītiskās iekārtas jutību.

8. PLĀNOTIE PASĀKUMI 2022. GADĀ

1. Nodrošināt uz attīstību vērstu, efektīvu iestādes funkciju veikšanu veselības aprūpes sistēmas reformas koncepcijas Sabiedrības veselības pamatnostādņu 2021.-2027. gadam ietvarā, attīstot pamatprocesu veikspēju un kvalitāti:

- 1.1. izstrādāt Centra darbības stratēģiju 2023.-2026.gadam.
- 1.2. apstiprināt Ārkārtas situāciju vadības plānu, organizēt darbinieku apmācības, izstrādāt darbības algoritmus SV darba vietās, darba organizācijas pilnveide krīzes apstākļos.
- 1.3. nodrošināt ERAF projekta "Tiesu medicīnas ekspertīzes un izpētes procesu optimizācija un attīstība" pabeigšanu un organizēt pasākumus TMEIS ilgtspējas nodrošināšanai un attīstības plānošanai.
- 1.4. realizēt aktivitātes EEZ finanšu instrumenta projektā "Tiesu ekspertīžu sistēmas un notikumu vietas apskates kapacitātes stiprināšana".
- 1.5. nodrošināt Centra tīmekļa vietnes sadaļas "Profesionāļiem" izveidi un uzturēšanu.

2. Nodrošināt Centra personāla pietiekamību un profesionālo kvalifikāciju, un attīstīt zinātnisko potenciālu, t.sk. īstenojot starpresoru un starptautisko sadarbību un apmācot medicīnas studentus un tiesu medicīnas rezidentus:

2.1. turpināt sadarbību ar RSU un LU zinātniski pētniecisko darbu tiesu medicīnas jomā izstrādē t.sk. īstenojot kvalitatīvu rezidentu apmācības programmu, kā arī veicinot medicīnas studentu interesi par tiesu medicīnu zinātniskā pulciņa ietvarā.

2.2. kopā ar Tiesu medicīnas ekspertu asociāciju BMLA (Baltijas tiesu medicīnas asociācija) plānot starptautisko zinātnisko konferenci 2022.-2023. gadā, kā galvenās tēmas izvēloties prioritārās veselības jomas, iespēju robežās piesaistot projekta finansējumu.

2.3. realizēt tālākizglītības un pieredzes apmaiņas pasākumus, t.sk. starpresoru un starptautiskā līmenī, piedalīties nacionāla un starptautiska līmeņa kongresos, pēc iespējas piesaistot fondu un projektu finansējumu.

3. Uzturēt un pilnveidot Centra iekšējās kontroles sistēmu:

3.1. nodrošināt pasākumus korupcijas risku mazināšanai - realizēt Pretkorupcijas pasākumu plānā 2021.-2023. gadam noteiktos pasākumus, izvērtēt 2021. gada Pretkorupcijas pasākumu plāna izpildi.

3.2. turpināt veikt iekšējos kvalitātes auditus par kritēriju izvirzot gan ISO/IEC 17025 standarta prasības, gan ārējos un iekšējos normatīvajos aktos noteiktās prasības.

4. Pilnveidot Centra pārvaldību un normatīvo regulējumu:

4.1. uzturēt un pilnveidot kvalitātes pārvaldības sistēmu Latvijas audu bankas nodaļā atbilstoši ārējo normatīvo aktu prasībām, nodrošinot ZVA izsniegtās Audu un šūnu izmantošanas atļaujas uzturēšanu.

4.2. uzturēt LATAK akreditāciju Centra laboratorijās atbilstoši standarta LVS ISO/IEC 17025:2017 prasībām, paplašinot akreditācijas sfēru un piedaloties laboratoriju starptautiskajās prasmes pārbaudēs.

4.3. pilnveidot iekšējo normatīvo regulējumu efektīva tiesu medicīniskā procesa nodrošināšanai, veikt tiesu medicīniskās izpētes metožu aktualizācijas izvērtēšanu un jaunu metožu izstrādi.

5. Uzlabot Centra infrastruktūru:

5.1. nodrošināt Centra infrastruktūras un IK tehnoloģisko risinājumu uzlabošanu pamatfunkciju veikšanai nepieciešamajiem nosacījumiem atbilstoši piešķirtajam finansējumam.

5.2. turpināt Centra infrastruktūras un tehnoloģiju modernizāciju, t.sk. realizējot Centra centrālo ēku Rīgā, Hipokrāta ielā 2 plānotos attīstības projektus.

Plānotie sadarbības projekti un pētījumi

2022. gadā turpināsies sadarbība ar:

1. Audu ziedojumu un Transplantācijas institūtu (*Donation and Transplantation Institute*) sadarbības līguma ietvaros.

2. VSIA "Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīcas" Acu centru sadarbības līguma ietvaros audu iegūšanas un izmantošanas jomā.

3. RAKUS Patoloģijas centru tiesu histoloģisko izmeklējumu starplaboratoriju testēšanā un TSK tiesu toksikoloģisko ekspressanalīžu veikšanā dzīvām personām pie aizdomām uz saindēšanos ar nezināmām toksiskām vielām.

4. RSU Rezidentu fakultāti rezidentu, Juridiskās fakultātes studentu apmācībā un tiesu medicīnas ekspertīzē iesaistīto speciālistu pēcdiploma apmācību nodrošināšanā.

5. LU studentu un rezidentu apmācībā.

6. Baltijas valstu tiesu medicīnas ekspertīžu iestādēm Baltijas tiesu medicīnas ekspertu asociācijas (*Baltic Medico-Legal Association – BMLA*) ietvaros.

Direktora p.i.

Inga Martinova

Inga Martinova 67547025
inga.martinova@vtmec.gov.lv

Evija Jēkabsone 67536046
evija.jekabsone@vtmec.gov.lv